

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Moc prevelebnej sviatosti oltárnej.

Turičné výlety.

Na Turice robia ľudia v mestách rozličné výlety. Jedni putujú na rozličné milostné miesta, druhí utekajú medzi hory na čerstvé povetrie, tretí zas navštevujú známych a priateľov. Takýto výlet si dovoľil aj kapitán drabantov barón Géza Fejérváry a išiel na sviatky do Viedne. V pondelok 12-ho júna pred obedom bol na audiencii u kráľa. Doniesol ta vraj so sebou hotovú «listu ministrov». Ako vojak od koreňa vie Fejérváry mlčať a preto by za celý svet nezradil, čo sú to za chlapi tí noví ministri a kedy a na aký spôsob predstavia sa uhorskej snemovni.

Po audiencii utekal Fejérváry hneď ako s teplým osúchom do kabinetnej kancelárie a tam vraj vypracovali listiny vymenovania týchto nových ministrov a určili aj deň, keď budú mať prísahu zložiť pred kráľom. Bolo by teda takto všetko v poriadku. Fejérváry však nekupuje zajaca vo vreci. On a vojanskí páni vo Viedni chcjú doista vedieť koľko leží peňazí v Uhorsku. Toto im najlepšej mohol povedať len minister uh. peňažných záležitostí Ladislaus Lukács, išiel preto aj ten do Viedne. Je teda všetko poriadne napletené vo Viedni, včul už nič iného nechýba ako to zvestné ministerium.

I aby sa ľudia tohoto nového ministerstva daako nenafakali v Uhorsku, nuž ho z vonka pekne omaľujú. Sú to tam v tej Viedni veľkí figliari.

Nazdávajú sa, že keď tam povedia, že toto ministerium vyplniť má veľkú missiu a vznešenú úlohu, že im to hneď celý svet uverí. Ktorá je ale táto veľká missia a vznešená úloha? Platíť na nové kanóny a iné potreby vojanské, a dať assentirovať silu vojska, to je tá veľká úloha a vznešená missia. Druhá takáto veľká úloha a vznešená missia je, že toto ministerium povolané má byť, spor ten, ktorý medzi kráľom a krajinou panuje na večné veky vyrovnaf. Kto však spor tento, toto nedorozumenie medzi kráľom a krajinou nasnoval. Len tá politická stránka z ktorej sa aj toto ministerium narodilo. Jestli medzi kráľom a krajinou daaký spor panuje, to on pochádza len z nepoctivej lóže liberálov. Keď teda s týmto ministeriom liberáli dostanú zas do ruky vládu, vtedy prestane každý spor a všemožné nedorozumenie medzi kráľom a krajinou. Pokoj bude panovať po horách a dolách. Liberáli si ďalej veselo budú panovať. Budú zas usilovne vyberaf dane, peniaze posielaf a vojakov lifrovať do Viedne, to je tá veľká missia a vznešená úloha, ktorú vyplniť má, až príde to ministerium Fejérváry. V tomto ho budú údatne podporovať všetci liberáli a aj tí politickí komári, ktorí pod deravým kepienkou nespokojnosti s

nimi sa spájajú proti životným záujmom ľudu. Liberálom dostane sa za jejich prácu oročiek a mastných úradov, liberálnym komárom dostane sa poznové sľubov, ktoré sa však až na druhom svete vyplnia.

Ako toto ministerium vládu nastúpi, pokoj bude zas panovať po všetkých stranách. Snemovňa, delegácie povolia Viedni peniaze na všetko. Pôjde to ako po šnórke dľa zákonov a keď treba aj proti zákonom. Veď to takto išlo cez tricať rokov a bolo všetko v poriadku. Viedeň dostala vždy na čas peniaze, a naplnili si vačky aj liberáli peniazmi, čo bola vždy tá najhlavnejšia vec a tá najvznešenejšia missia a úloha. Že krajina nemala priemyslu a obchodu o to sa nik nestaral. Že štát na prepäté požiadavky viedeňské prinútený bol cez tricať rokov nesmierných dlhov narobiť, to je pobočná vec. Dlžoby v neznesiteľných daňoch nech si platí ľud. Veď ich ten vyplatí ak môže, ak ale nemôže, to vyvandroje a na jeho miesto príde druhý ľud a ten bude platíť. Toto je rozumkovanie liberálov. Veď keď naši ľudia pre neznesiteľné farchy vyvandrojajú do cudzieho sveta, poľská krajina má ešte dosť židov a Rusko ich má ešte viacej, peniaze budú títo platíť liberálom a Viedni, no z toho vojska čo mu ruskí a poľskí židia dajú, môže si Fejérváry zostaviť novú armádu drabantov.

Židia vždy a všade vedia čo robia. Liberalizmus preto nikty nemal vernejších a oddanejších prívržencov ako sú židia. Kde panuje liberalizmus, tam židia všade najdu isté pole svojho účinkovania. Málo najst takých židov čo by inej politickej stránke patrili ako ku liberálnej. Zákony ktoré doniesol kde liberalizmus sú len ku prospechu židovstva. Zákon o emancipácii, o rovnoprávnosti, o úzere, zákony cirkevno-politické, zákon o vystahovaní sú všetko liberálne zákony a len ku prospechu židovstva. Starí a chýrečného ména magnáti sa musia v hrobách obrátiť, keď vidia ako v jejich kaštieloch a po jejich rozsiahlych pánstvach gazdujú včul židia. To len liberalizmus mohol tak ďaleko doviest. Na jednej strane zbohatnuté židovstvo a na druhej strane schudobnelá šlachta a zubožený ľud, čo s vandrovnou palicou v ruke opúšťa s plačom svoju vlasť a putuje do ďalekého sveta za kúskom suchého a aj to neistého chleba, sú tie smutné výhody, za ktoré poďakovať sa musíme u nás liberálnym vládam.

A predsa ako by ku zabezpečeniu tohoto liberalizmu a ku upevneniu tohoto hriešneho systému nastúpil má vládu starý generál Fejérváry. Keď ho vymenujú, keby vedel či by si nezaspieval tú starú pieseň: «ja som bača veľmi starý, nedožijem do jary; nebudú mi kukučky kukaf na tom mojom košari».

Arciknieža Jozef †.

1833—1905.

Arciknieža Jozef dňa 13. júna po zdĺhavej a ťažkej nemoci zosnul v Pánu v letníku jeho vo Fiume. V zosnulom arcikniežati nielen krajina ztratila veľkého a dobrého priateľa, lež i pospolitý ľud. Ako muž veľkých zásluh o krajinu a toho najvyššieho postavenia spoločenského, neznal predsa žiadnej pýchy, lež pri každej príležitosti, čo sa mu zavdala, pustil sa do reči s tou najväčšou prívetivosťou s obecným ľudom. Neznal on rozdielu medzi človekom a človekom, len nech bol statočný a poriadny. Kofkokrát stretol sa s obecnými ľuďmi, vypytoval sa vždy i o tie najchatrnejšie jejich záležitosti. Rozumie sa aj pomáhal, jak ďaleko len ruka jeho siahla. Fedroval chudobu dľa možnosti a aké obety donášal za osvetu a vzdelanie ľudu pospolitého, to len tie obce vedia najlepšie čo na rozsiahlych panstvách jeho staly sa účastnými jeho dobrodenia.

Arciknieža Jozef, na veľkých panstvách svojich bol vítečný hospodár, v kruhu svojej rodiny ten najpečlivejší a najútlejší otec, v jeho chyži muž hlbokoj vzdelanosti a vedomosti, počas nešťastia pomocníkom a pri verejnom chovaní sa a vystupovaní opravdový mešťan v pravom smysle slova. — V tomto zakladala sa tá veľká obľúbenosť jeho, akú požíval v najväčšej miere všade, kde sa len pohnul, nie následkom vysokého postavenia jeho v spoločnosti ľudskej, lež ešte viacej následkom zriedkavých čností, ktoré ho ozdobovaly.

Arciknieža Jozef narodil sa v Prešporke dňa 2-ho marca roku 1833, kde sa otec jeho ako palatín Uhorska

zdržoval. Výchova jeho bola tá najopatrnejšia a od najútlejšieho veku veľkú náklonnosť prejavoval ku vedomostiam a ku stavu vojanskému. Vedomosti byly aj jeho najmilejšie zaneprázdnenie až do jeho ťažkej choroby. Ako muž hlboko učený známy bol nielen vo svojej vlasti lež i v cudzozemsku. A ako nerobil rozdielu medzi ľuďmi, tak mu jedno bolo, bárs akú reč sa naučíť. V jednom čase veľmi sa zaujal za cigáňov, i aby nevandrovali po celom svete, veľmi sa o to namáhal, žeby sa usadili na

istých dedinách a miestach. Ku tomuto cieľu vo svojich panstvách dal im potrebné kúsky pozemkov a dával im stavať domky. Aby ich ale ku domácnosti privrátil to sám obcoval s nimi a k vôli nim osvojil si celkom reč cigáňsku. Toto ale nebola len taká veľkopánska passia, lež mu ozaj ľúto bolo, že ten kmen ľudstva ako zo spoločnosti ľudskej vysotený bez útulku o hlade ako aj smáde vandruje z miesta na miesto, a preto ho učil a vzdelával, čo sa mu ale pravda celkom nepošfastilo. I druhú, za terajších časov už veľmi známu ustanovizeň zriadil u nás v krajine, a tak rečeno povzbudil ku životu, a toto je ustanovizeň hasičov. Ku hasičstvu položil on prvé základy v krajine. Bol on aj vždy veľkým ochrancom

Arciknieža Jozef †.

hasičov. Pri nepretržitom učení a zas pri svedomitom plnení svojich vojanských povinností, veľmi mu záležalo na pozdvihnutí hospodárstva. Panstvá jeho preto môžu byť vzorom všetkým veľkým hospodárstvám. Z cudzozemska ani žiadon hospodár neprišiel do Uhorska, ktorý by si nebol pozrel vzorné hospodárstva arcikniežata Jozefa v Alesute a v Kisjenő

Vo vojanskom duchu vychovaný a od 12. roku veku svojho súc vojakom, keď prisne žiadal plnenie povinností vojanských od mužstva, z druhej strany bol mu zas nielen veliteľom, lež aj otcom. Mužstvo ho preto veľmi milovalo. Vidieť to bolo roku 1866. keď veliteľ štvrtej ar-

mády Festetics ranený bol v bitke a na jeho miesto arciknieža Jozef prevzal veliteľstvo plukov, mužstvo až so zázračným oduševnením bojovalo vedľa neho; pod arcikniežatom zastrelil nepriateľ štyri kone, mužstvo však neustupovalo a bolo by sa dalo prvej až do posledného chlapa zrušať, než by bolo opustilo arciknieža Jozefa.

Zosnulý v Pánu arciknieža Jozef príkladný človek bol ako kresťan a katolík, ako manžel, otec, ako hospodár a ako vojak. Všemohúci ho povolal k sebe aby odmenil dobré skutky jeho, nám však prináleží nasledovať jeho veľké čnosti!

V záujme oravského ľudu.

Stoličnému výboru v Dolnom Kubíne prednesený bol nedávno nasledujúci návrh, ktorý v záujme ľudu oravského doslovne uverejňujeme. Zneje návrh tento takto: Vefactené stoličné shromaždenie! Ačpráve zpráva pána viceispána dosť obsérne zaoberá sa s položením našim stoličným, pritom všetkom, ponevác dobre znám smutné postavenie nášho poľného hospodárstva a našich roľníkov, dovoľujem si ku doplneniu viceispánskej zprávy prehovoriť a ctenému stoličnému shromaždeniu predložiť návrh, ktorý jestli sa prevedie, dľa mojej mienky, prispeje ku oblahčeniu krušného stavu našich roľníkov. Prvej si ale dovoľím poukázať na niektoré neriady administratívne, ktoré v našej stolici kde-tu panujú a ktoré neprajné polozenie našich roľníkov ešte viac obťažujú. Podotknúť mi treba, že kým ľud náš rozličné navštívenia Božie následkom náboženského presvedčenia jeho vždy trpezlivo a s oddaním sa do vôle Božej znáša, takéto administratívne neriady ho nielen znepokojujú, lež i do pokušenia uvádzajú, aby opustil drahú vlasť našu a vyvandroval do Ameriky. Pán viceispán vo svojej zpráve celkom zhrozený spomína toto nešťastné vyvandrovanie ľudu do cudzieho sveta, pri tom ale nemyslí na to, že tomu zväčša na príčine sú len tie administratívne neriady a ten panujúci vládny systém liberálny, ktorého všetky skutky pochádzajú len z politických pohnútok a smerovali ku tomu cieľu, aby sa za každú cenu na vláde udržal. Teraz keď stojíme na prahu zmeny k lepšiemu, držím si za povinnosť na niektoré neriady administratívne v našej stolici poukázať a úfam sa, že tým ku jejich odstráneniu prispejem.

Predovšetkým, čo sa týka našich obecných predstavenstiev, známe dobre, že plat rychtárov ie u nás tak malicherný, že tým občanom, ktorí sa o túto službu uchádzajú, ide len o zaujatosť a česť svojej obce, kde je ale tomu nenie tak, tam predstavení nadužívajú svoju moc pre seba a gazdujú nespravodlivo. Povinnosťou hlavných slúžnych je, aby voľby obecných predstavených prevádzali bez ohľadu na osobnosť patričných kandidátov a hľadeli len na záujem obecný a na dôveru, akú kandidát zo stránky spoluobčanov požíva, aby voľba vždy ku všeobecnej spokojnosti prevedená bola. Ďalšou povinnosťou hlavných slúžnych je prisne dozeranie na spravodlivé ga-

zovanie obecných predstavených, najmä ale v takých obciach, kde obecný výbor nevykonáva dozeranie predstavených, či z nevedomosti, či už z hriješnej nedbanlivosti. Bo sa často stáva, že rychtári oškodia obce, a následkom zlého šafárenia platia potom obce vysoké obecné príražky, ktoré neriady by pri prisnom dozeraní slúžnych nemožné boli a aj prestať musely.

Do zvláštnej pozornosti pánom hlavným slúžnym odporúčam tiež reklamáciu našich roľníkov ohľadom vyslobodenia jejich synov od vojančiny. Často sa u nás stáva, že práce už neschopní rodičia majú viacej synov, z ktorých daktorí vyvandrovali do Ameriky a rodičov teda nepodporujú, syn ale čo doma ostal, je vojopovinný. Zákon obranný nepredpisuje síce v takom páde oslobodenia od vojančiny, pri tom všetkom však na základe pravdivých dokumentov, a pri dobrej vôli pánov hlavných slúžnych, môže sa vojanským vrchnosťam odporúčať oslobodenie patričného. Často sú žaloby, že za vyhotovenie takýchto reklamácií musia naši roľníci mnoho platiť. Stávajú sa prípady, že notári a predstavení obce len za podpis na nejakú listinu l, čítaj jednu korunu inkassujú. Prichádzajú aj také žaloby, že notári nespravodlivo dane popisujú, na pr. personálku, vojanskú alebo cestovnú daň. Stáva sa, že kde v jednej domácnosti žije väčšia familia, a hlava jej má na seba grunt a dom, predsa aj každý jej člen, alebo syn je osobytne odanený. Aj to sa stáva, že občania, ktorí majú vo dvoch obciach majetok, platia v oboch tú istú daň, teda dva razy platia personálku atď. Nie zriedka sa stáva aj to, že jestli syn má prepísaný majetok, daň je predsa na starého otca vyhodaná, aby mladý muž, najmä keď je ľudákom, nemohol vybavovať svoje občianske práva. Takéto nedbanlivosti a neriady notárov zapríčiňujú roľníkom našim výdavky, bo sú prinútení alebo si pravdu vyhľadávať, alebo nespravodlivo vyhodenu daň zaplatiť.

Konečne som tej mienky, aby hľadní slúžnovci ohľadom na chudobu našich roľníkov, príležitostné priestupky policajné vlúdnejšie a ľudskejšie pokutovali.

Toto sú len niektoré prípady, ktoré ale až veľmi citeďelne tlačia náš ľud chudobný, a preto by sa naše vrchnosti mali o to postarať, aby ony úplne zanikly a tak aby zúbožený ľud náš nemal žiadnej príčiny ku ďalším žalobám.

Čo sa týka spôsobu, ako by sa dalo biede našich roľníkov ako-tak odpomôcť a vyvandrovanie do Ameriky zahatíť, predkladám ctenému shromaždeniu stoličnému ten návrh, aby naša vláda bola požiadaná, žeby naša chudobná stolica vriadená bola do kruhu tej výpomocnej akcii, ktorá sa už z nariadenia bývalého ministra orby a hospodárstva Darányi-ho a iniciatívou známeho niekdy Egan a v severovýchodných stoliciach prevádza. Dotyčne tohoto prehovoril som s terajším ministerským poverením a tento schvaľoval môj návrh, prv než by on však účinkovanie svoje rozšíriť mohol aj na našu stolicu, stoličná právomocnosť musí doniesť zodpovedné uzavretie a predložiť ho patričnému ministerstvu, aby toto k tomu privolilo.

Ja pevne ufam, že účinkovanie tejto výpomocnej akcie pozdvihne náš plátenný a drevený priemysel, takže najmä v čase zimnom budú mať naši roľníci zárobok dost dobrý a ľahkú prácu, ďalej pozdvihne sa aj naše poľné hospodárstvo, bo skrze túto výpomocnú akciu naši roľníci prídu k lacnému a dobrému zrnú na siatie, k lacnému, dobrému rožnému statku a účastní budú všetkých tých výhod, ktoré štát môže a poskytnúť chce všetkým občanom, čo prebývajú na neúrodných stranách našej vlasti.

Spomenuté v tomto návrhu neriady, v prvom rade týkajú sa stoličnej správy v Orave. Podobné neriady zo stránky patričných vrchností, rychtárov, notárov udávajú sa zaiste aj v iných stolicách. Ľud potrebuje ochrany, lež aj pomoci, kdekoľvek biedu alebo krivdu trpí. Svätou povinnosťou je teda každého ľudáka, kdekoľvek on vyvolený je do stoličného výboru, aby podobným spôsobom zaujal sa za práva občanov a pri každej nožnej príležitosti slovom i skutkom prispieval ku blahu a rozkvetu svojho ľudu.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan»-a!

Naše nešťastie.

Nikto nevypráva u nás toľko o vlastenectve, ako liberáli. Oni boli jediní majitelia tohoto citu, a beda bolo tomu, kto s nimi nedržal, a neprisahal sa čo len desať ráz za deň, že miluje vlasť, že ju nechce predať a že nevie nepriateľom liberalizmu.

V čom ale pozostávalo vlastenectvo liberálov od tých čias, čo boli u nás na vláde? Naplniť vačky a bachory svoje, vládnúť s krajinským majetkom; zhabať všetky masné úrady, platy, dôchodky, koncessie a penzie; špekulovať a kšeftovať na kožu národa; služby konať Rakúsku, ktoré nás od jakživa vyžiera; panovať nad ľuďom; prenasledovať tých, ktorí im v ceste stáli a hľadeli do ich falšných karát; držať ľud v najväčšom otroctve, aby ani necítil, ani neškrkol, čo by ho ako tlačili okovy otroctva, a čo by hneď aj skonával od svevole ukrutníkov. Toto bolo to chýrne vlastenectvo liberálov. Večítá moc, neobmedzená sloboda, a čím viac peňazí hoc aj bez práce, však je v krajine dosť otrokov nech robia teda na nich. A jak podozrivé a osklivé bolo vlastenectvo liberálov, práve také boly aj ich mravy. Masný hrniec bol bohom tejto gardy. Okolo neho sa shromažďovala a jemu sa klaňala. Nikdy nehľadela na svojho gazdu. Jedno jej bolo, nech kto chce naplňuje masný hrniec, len nech udelí z neho čím väčšiu porciu. Za túto porciu oddali sa svojmu gazdovi telom i dušou. Nikdy nehľadeli na to, či je päta, ktorú lížu, len nech pri masnom hrnci zostanú.

Jedno im bolo slúžiť starého Tiszu, Wekerleho, Bánffyho, Szélla... Päty mohly sa meniť, len nech masný hrniec zostane. A akí boli liberáli v minulosti, takí budú i na veky. Opravdové nešťastie pre úbohý ľud, lebo veď prenenasýtenosť, pre neobmedzenú svevolu a pre zderstvo upadol ľud náš do biedy. Ale sa aj spamätal pri posledných voľbách, lebo sa mu sprotivili liberáli, títo jeho drancieri. Krajina ich síce nikdy nechcela mať na vláde, lež proti vôli jej sprevádzali nad ňou tyranstvá. A aby sa na vláde udržať mohli, zhabali práva ľudu, a len jednotlivým ich dali, a po tomto stvárali voľby tak nehanblive, že by sa nad tým zhrozil divoch z najtmavšej Afriky, a nikdy by si nežiadal z tej konštitúcie, ktorú požívala krajina naša pod panovaním liberálov. Liberáli len seba, židom a Rakúsku boli prajní. Židov spravili pánmi krajiny. Pre seba zhabali všetky výnosné úrady a koncessie, Rakúsku ale dali všetko, čo od vlády našej žobralo, len aby krajina naša čím skôr na vnivoč vyšla, lebo už potom nemusia sa nás báť Rakúšania. Koľko ráz len pýtali smerodajné vojenské vrchnosti rekrútov, viac millionov na zbroj, na kanóny, na šífy a Boh zná na čo, naši liberáli nikdy nehľadeli na ľud, či to uvládze, a či je to potrebné. Mohol byť hlad, mohly nivočiť požiare, suchota, ľadovec, dúl a iné nehody, slovom mohol ľud žiadostivým byť kúska chleba, to nič neosožilo. Liberáli odhlasovali napriek všetkému nové farchy, aby neztratili priazeň Viedne.

A z týchto ohromných peňazí ani haliera nepríde nazpät do krajiny, lebo zbroj, kanóny, šífy, odev pre vojsko v Rakúsku vyhotovujú a odtiaľ dovážajú. Tam trovia starí generáli svoje peniaze. Teda krajina dáva synov svojich vojsku, vydržiava ho peniazmi, a predsa z toho nič nemáme. My sme len na to tu, aby sme platili a pri tom mlčali.

A odkiaľ však berú vo Viedni tú smelosť, že s nami takto zachádzajú? Odkiaľ? Nuž od liberálov berú oni tú smelosť. Tí od jakživa slúžili Viedni a Rakúsku. Krajinské záležitosti naše vojenské vrchnosti viedly s povolením liberálov. Ministrov našich oni vyberaly. Miešaly sa do všetkého. Naši ministri ich poslúchali a vždy bránili záujmy Rakúska a plnili žiadosti vojenskej vrchnosti.

Teraz, keď väčšina voličov žiada vládu spojených stránok, liberáli postavili sa oproti tomuto, a tajne pomáhajú vojenským vrchnostiam, aby sa nedostala na vládu spojená opozícia, lež oni aby ju mohli nazpät dostať. Nie žeby sa aj oni postavili do šikov bojovníkov za blaho ľudu, nie žeby aj oni pomáhali vydobuť si práva, ešte prekážajú, aby bol v krajine pokoj a poriadok.

Sami povzbudzujú vojenské vrchnosti, aby nedaly národu čo pýta, a aby vydržaly, že koaliciu stránok i tak potrhajú, a potom oni zase prídu na vládu. Oni sú hotoví napomáhať aj také ministerium, ktoré nezákonne bude vladáriť. Bude s násilienstvom assentirovať a inkasovať porcie. Ledva čakajú sluhov vojenskej vlády. Nech sa robia hocaké ukrutnosti, nech nastanú hocaké tvrdé časy pre krajinu, nech sa uvalí na nás hrúzovláda, liberáli nepopustia, a nebudú brániť práva ľudu.

Takto vyzerá to vlastenectvo liberálov!

A za takýchto oduševňoval sa v mnohých okresoch volebných ľud, keď si liberálnych ablegátov volil na snem. Plietol si na seba bič, pod ktorým včul ťažko stone. Liberalizmus je vsade katom ľudu. Zlá budúcnosť, isté otroctvo čakajú na nás, až sa nesprostíme liberálov.

Ondrej Hladky.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudová stránka v stolici honfanskej.

Cieľom nového sriadenia ľudovej stránky v honfanskej stolici odbavovalo sa 6. júna shromáždenie v Ipoly-ságu. Pri predbežnej užšej porade doterajší okresný predseda stránky veľazaslúžený farár z Alsószemerédu Karol Viszolajszky zažakoval z okresného predsedníctva a vyvolil sa nový výbor okresnej ľudovej stránky pre stolicu honfanskú ako nasleduje: predseda gróf Vilhelm Wilczek; podpredseda Karol Viszolajszky farár a Štefan Gálffy, primaciálny nadlesný; zápisník Aladár Schreiber, farár z Ipolyságu. — Novovyvolený predseda pozdravil na to vo veľkom počte shromáždenej ľudákov a poprosil prítomného ablegáta pezinského Michala Dömötör, ktorý zo strediska ľudovej stránky poslaný bol ku shromáždzeniu, aby predniesol reč svoju o terajšom programme ľudovej stránky.

Ablegát Michal Dömötör hovoril najprv o potrebnosti revízie cirkevno-politických zákonov a dokázal, že tie zákony protivia sa učeniu a zákonom rímsko-katolíckej cirkve. Pojednával potom radom o mizériach verejného života, pod akými ťažko trpí ľud v prespolnom hospodárstve, vo verejnej správe; líčil na to čilými farbami ten krušný stav našich tried, malých gazdov, remeselníkov, hovoril o nespravodlivom vypisovaní daní, porcie; konečne dokázal, že všetky tieto veľké mizérie majú ich základ len v zlých zákonoch. Reč táto hlboko dotkla sa všetkých prítomných.

Druhú prednášku držal primaciálny nadlesný Štefan Gálffy o úlohe ľudovej stránky na poli spoločenského a hospodárskeho. Tretí rečník bol Karol Viszolajszky, ktorý hovoril o veľkej potrebnosti sriadenia sa ľudovej stránky po jednotlivých okresoch. Odporúčal nadovšetko, aby čítacie spolky založené boli v každej obci, bo len v týchto pozná ľud tie veľké choroby, na aké naše prespolné občestvo trpí a len tu sa mu dostane liekov a pomoci proti všetkým biedam a nehodám, ktoré ho trápia. Najlepším lekárom utrápeného a zuboženého ľudu je ľudová strana. Ľudáci patria vôbec k tomu najnižšiemu stavu a môžu byť pyšní na to, bo i pri posledných voľbách len s jej pomocou dopádili sme sa veľkého víťazstva ku dobrému a ku blahu ľudu. Hovorilo v tomto shromáždení ešte i viacej významných mužov a ľud všetkých počúval s najväčšou pozornosťou a oduševnenosťou.

Týmto spôsobom mali by sa ľudové shromáždzenia vydržiavať po všetkých okresoch. Ľudovú stranu treba

zriaďovať v každom meste a v každej dedine. Len takto prebudí sa ľud a nahliadne, že najlepším priateľom a ochrancom mu je len ľudová strana.

Fejérváry na vláde.

Veľaspomínaný tento starý generál prišiel z Viedne domov a ako človek, ktorý vec náležite vykonal, doniesol sebou i ména nových ministrov. Sú toto všetko sami noví ľudia, ktorí sa od starých v ničom nerozdeľujú len že majú inakšie mena. Liberáli sú oni všetci, patrili vždy ku liberálnej stránke a ku Tiszovému táboru. Dľa Fejérváry-ho plánu má byť: ministerpredseda barón Géza Fejérváry; finančný minister barón Géza Fejérváry; minister vnútorných záležitostí Jozef Kristóffy; honvédminister, daktorý honvéd generál; minister obchodu Ladislaus Vörös; minister orby Ondrej György; minister výučby Georg Lukács; minister pravosudia Bertalan Lányi. — Spomínajú ešte aj druhých že budú ministri. Rozumie sa len samých liberálov. Keď vraj títo ministri vymenovaní budú, Fejérváry predstaví ich snemu. Aby ale svet neškamral, to tí noví ministri po jejich vymenovaní vystúpia všetci z liberálnej stránky. Oblečú si teda nové kepienky, aby ich ľudia nepoznali. Je to priam tak ako si to vyprávajú, že kedysi vlk natiahol na seba baranovú kožu a vkradol sa do ovčince.

Programm novej vlády.

Na celom svete kde sú parlamenty, vymenované nové ministerium, predstaví sa snemu a predloží pred snemovnou, akoby pred celou krajinou svoj programm. Dľa tohoto programu potom pokračuje, alebo ho prevedie, alebo keď nie poďakuje sa pekne, padne a odstúpi. Fejérváry aj v tomto ohľade tvorí novú zvláštnosť, špecialitu. On má ten programm, že nemá žiadneho programu. Fejérváry bude teda len bez programu, teda vo tme šmátrať. Po vymenovaní navštívi vraj vodcov opozicionálnych stránok a poprosí ich aby ho podporovali, bo že on nezamýšľa ničoho urobiť proti zákonom a konstitúcii. Veď ale dane vyberať, peniaze posielat do Viedne, regrútovať assentovať, to má v programme. A toto je ten programm, pod ktorým sa dosť nastoná zubožený ľud.

Kráľ v Budapešti.

Ku pohrabným slávnostiam zomrelého arcikniežaťa Jozefa dorazí pravdepodobne i sám kráľ do Budapešti. Zosnulý v Pánu arcikniežať pochovajú začiatkom budúceho týždňa. Zo všetkých štátnych, mestských, lež i z mnohých privátnych stavaní vejdú čierne zástavy. Je to znakom toho, jako obľúbený bol vo všetkých kruhoch spoločnosti arcikniežať Jozef.

Z CUDZOZEMSKA.

Z Rímu.

Eucharistický kongress, ktorý začiatkom tohoto mesiaca zakončil sa v Ríme, veľmi blažene účinkoval ku pozdvihnutiu katolíckeho ducha a presvedčenia. Zišli sa tam ku tejto príležitosti tí najvýznamnejší katolíci celého sveta. A 4. júna pristúpili všetci verejne a slávnostne ku svätému prijímaniu. Vzдор tomu, že svätý otec býva v

Ríme, a že je Rím stredišťom celého katolíckeho sveta, majú tam katolíci mnoho nepriateľov, ktorí zkazonosne účinkujú na ľud. Medzi týmito vynikajú zvlášte luteráni, ktorí sa po celom Taliansku nadmieru šíria. Roku 1902. zriadili si hlavnú správu evanjelických cirkví. Dľa štatistiky z r. 1902 mali na 300 miestach modlitebne s 500 do 600 dnohovnými. Zvádzajú ľud kázňami, v ktorých proti katolíkom hromžia a rozdávaajú na tisíce a tisíce malé biblie zdarma.

Rusko-japonská vojna.

President Spojených štátov amerických dal si na tom zaležať aby medzi bojujúcimi stránkami pokoj bol uzavretý. Namáhanie podarilo sa presidentovi. Včul už tak Japonsko ako i Rusko pošlú svojich splnomocnených do Washingtonu, kde neodvisle pojednávajú budú o konečnom a dal by Boh stálom uzavretí mieru.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

Blížili sa Vianoce.

Zima sa pochlapila, tak že ľudia nestačili pece kúriť.

Jednu nedeľu zaklepal ktosi na dvere u Michala Orech. Gazda priam pri peci sedel a čítal «Kreštana». Na slovo «volno», otvorila sa dvere a vkročil dnu jedon neznámy pán.

— Dobrý deň viňšujem, pozdravil gazdu. Som Béla Kállay. Čul som o vás veľa pekného gazdičko. Viem, že ste usilovný robotník. Nenaľakáte sa žiadnej roboty, a keď príde na to nešanujete ramená ako iní, ktorí bočia od roboty. Ale aj to som počul o vás priateľko, že sa vám nevede priam najlepšie. Namordujete sa, nešanujete ani sily ani zdravia, a ledvá že môžete vyžiť. Mňa to velice zabolelo keď som to počul, myslel som si, keď už cestujem tadeto, navštívim toho statočného Michala Orech hoc ho aj neznám a poteším ho.

— Ďakujem za priazeň, vravel gazda a ponúkol hosťa aby si sadol na lavicu. Veru veru ťažko je chudobnému človeku na svete žiť. Ten kústik zemičky len tolku úrodu dá, čo nám ani neni dosť. Nuž ale sú aj odomňa chudobnejší a nerepeú oproti Bohu. Tak aj ja dúfam v ňom, a dosiaľ mi pomáhal.

— Hja Miško môj, keď vy len od Boha čakáte pomoc, to sa môžete načkaf, odpovedal cudzinec. Márna je tam pomoc božia, kde ľudia jedon oproti druhému broja. Márne je tam namáhanie chudobného človeka, kde výrobok robotníkov páni sožerú. Však lanský rok nebola zlá úroda, nuž a čo ste mali z nej? Či ju neprehltly porcie, drahá výživa a Boh zná čo všetko?

— Pravda, tak je ako hovoria, len že čo si počne chudobný človek? Čo musí, zaplatí a nepovstane oproti vrchnosti. Čo ja viem na čo obráť páni té veľké porcie? Ale platím, lebo keby nie, trestali by ma. Už len zostane

volačo z toho čo Boh požehná, a to je dosť pre nás chudobných ľudí. Veď by sme si my darmo žiadali poľahčenie, kto že nám ho dá? Kto že vyslychne žaloby chudoby? My to dobre vieme, že sme na to na svete, aby sme pracovali.

— No veď áno, odpovedal hosť, len že s vašou veľkou prácou by ste inde desať rázy tolko vyrobili a mohli by ste byť boháčom. Prečo sa sožierate zadarmo? Prečo trpíte aby vás ľudia cicali, z ktorých nemáte žiaden osoh? Vy inakší život zaslúžite. Ja som preto prišiel k vám, abych vás poučil, ako by ste si poľahčili živobytie, a ako by ste nadobudli za krátky čas majetku. Ak ma poslúchnete a budete robiť dľa mojej rady, nie len vy budete šťastlivý, ale aj vaša rodina.

— Nuž a čo mi radia? pýtal sa Orech, ktorý nijako nevedel pochopiť dobrosrdečnosť cudzieho pána. Uznal že vypráva dobre, ale predsas podozrive hľadel na človeka ktorého nikdy nevidel. Veď ešte nikto nehovoril s ním tak priateľský.

— Čo vám radím? Hm! To som vám prišiel povedať, že je jedon kraj, kde dobre zaplatia prácu chudobného človeka. Kde sa nemusí zdierať a ponižovať za kústik chleba, ale kde aj zbohatnúť môže. Tento kraj je Amerika. Snáď ste už aj počuli o nej.

— Počul, počul, ako by nie, odpovedal Michal, aj som čítal že z našej krajiny vyvandrovalo ta veľa tisíc ľudí, a že aj teraz húfom idú ta robotníci, a že mnohí veľa peňazí poslali alebo doniesli odtiaľ.

— No vidíte, či nehovorím pravdu?

— Ale aj to som čítal — pokračoval Michal, že málo ktorý vysťahovalec pochodí tak šťastlive. Väčšina z nich aj tri rázy tolko robí koľko doma; zdierajú sa, prídu o zdravie, a predsas nič nevgazdujú, lebo ako cudzinci, ktorí neznajú ani reč, ani ľudí, ani okoličnosti tamejšie, viac týždňov behajú za robotou, a keď ju aj najdu, je ona tá najpodlejšia, lebo čo je lepšie, to schopnejší obdržia. Už ani v Amerike nie sú viac také zlaté časy, aké boly predtým, lebo je preplnená robotníkmi. Nevieť či tomu tak, ale noviny takto písaly.

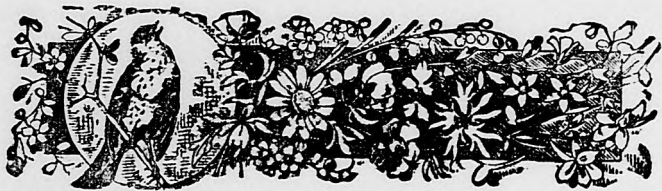
— Mnoho je pravda z toho čo ste povedali, vravel cudzinec. Poznať že ste múdry človek, a ponevác vás rád mám, tým duplom vám chcem pomocť. Veru kto na neisté ide do Ameriky, tak pochodí, ako aj tí, o ktorých ste čítali. To je svätá pravda, ale koho ja pošlem ta, ten má istý chlieb, ten sa nemusí obávať, že zle pochodí. Koľki ma žehnajú preto! Mohol bych vám ukázať na stá listov, kde mi ďakujú vysťahovalci, že som ich dopomohol k dobrému výrobku. Jedon veľký pán, ktorý ma v Amerike zlaté bane splnomocnil ma, abych mu poslal spolahlivých a usilovných robotníkov. Majetok, veľký majetok nadobudnú za krátky čas.

— Nuž a tam by nedostal dostatočných robotníkov, pýtal sa Michal podozrive.

— Čo by nedostal, odpovedal ten cudzí pán, veď tisíce ľudí ide k nemu a uháňa sa o robotu, len že on nepríme hoc akého povalača. Ako by aj mohol pustíť do zlatej bane hoc akého človeka? Veď by ho obkradli.

Práve preto posielala svojich úradníkov do sveta aby mu zaopatřili chudobných ale statočných robotníkov. My týmto napred vysvetlíme, že aký dobrý život čaká tam na nich, a ak pánsky platia tam robotníkov. Preto som prišiel k vám pane Miško. Mnohých som obýšiel, teda nemyslite, že ja s hoc kým pustím sa do reči. Mne vás radili akožto poriadneho človeka, tak rozvážte, čo robíte, tu zostať-li, zdierať sa deň noc a až do smrti biedu treť, alebo zanechať túto nevďačnú zem, ktorá ledva vám dá kúsok čierneho chleba, alebo ísť do toho šťastlivého kraja, kde za pár rokov ostanete boháčom. Teda Miško, rozmyšľajte nad tým čo som vám povedal s tým múdrejším rozumom. O týždeň zas prídem k vám, a potom poviete, či pojedete či nie?

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Svatba dediča nemeckého trónu. Na hostine, ktorú dával nemecký cisár Vilhelm v deň sobášu svojho syna, vyniesol cisár na mladú manželku korunného princa nasledovnú zdravicu:

Milá moja dcéra Cecília! v mene celého môjho domu ťa zo srdca pozdravujem. Tak si prišla k nám, jako kráľovna jary, medzi ružami a kvetinami za úplného radovania nášho ľudu. Vysokí hostia sa tuná sišli, aby s nami slávlí deň radosti. S nami je dnes tuná tvoj otec a i duch mojich rodičov. Tu vidíme našich badenských pokrevných, ktorí nás upamätujú na dávne časy. Dľa dobrej nemeckej obyčaje nech nechýbuje ani vážnosť. Státisíce ľudi s radosťou ťa uvitalo, ale si mohla vidieť v ich očiach, jako by sa chceli pýtať: čo bude v budúcnosti? Ľud má svoje príklady, ktoré nasleduje; cisárovná Lujza a iné panovnícke osoby na pruskom tróne sú mierou, dľa ktorej ľud posúdi tvoj život. Tvoj život, milý synu môj, a tvoje účinkovanie, porovnajú so životom tvojho pradeda a dedka. Teba, milá dcéra moja, milujeme a z celého môjho srdca prosím, aby ťa Boh požehnával. Nech sa stavia váš príbytok v dôvere, v Bohu a Spasiteľovi. Usilujte sa ich príklad nasledovať a vtedy zodpoviete zákonom a tradíciám nášho domu. Nech je vaše manželstvo príkladom nového pokolenia. Dľa vyznania cisára Vilhelma Velkého, naša sila prináleží vlasti a svetu. Prijmi moje požehnanie. Dvíham môj pohár na zdravie mladého páru.

Pápež Pius X. poslal nemeckému cisárovi vlastnoručne písaný pozdravujúci list, ktorý odovzdal cisarovi kardinál Kopp. Kardinál Kopp tlumočil aj blahoželanie nemeckých biskupov. Zatým knieža-kardinál odovzdal neveste pápežov svatobný dar. Cisár sa vrelými slovami

poďakoval za blahoželanie, vysloviac svoju úctu oproti osobe sv. otca. Aj mladá nevesta sa poďakovala za svatobný dar.

Z biskupstva spišského. Novovesským farárom sa stal dr. Franc Rolný, direktor biskupskej kancelárie, rodák zo Spišskej Belej a je teraz 41-ročný. — Do Gňazd pôjde za farára Ondrej Truník, vicerektor semenišťa. — Karol Kucsera dostal faru vo Velkom Borove. — Bernard Sommer, dočasný administrátor veľko-borovský, poslaný je za kaplána do Rabče. — Franc Szlavkovszky, kaplán ružomerský, poslaný je za dočasného administrátora do Sliachov. — Ján Hanuska, kaplán lipnický, poslaný je za dočasného administrátora do Teplej. — Preložení kapláni: Ján Lipcsei z Kubach do Lipnice a Ambruš Kapitány z Kluknavy do Lipt. Sv. Ondreja. — Dňa 22-ho mája farársku zkušku s dobrým výsledkom složili: Ján Didecky, kaplán vlachský, Ambruš Kapitány, kaplán sv. Ondrejský a Albin Maxián, kaplán markušovský. — Ján Debreczen, kanonik jágerský, spišskej diócezi daroval svoju šesť izbovú villu v Koritnici (kúpele v Liptove) aby sa tam chorľaví kňazi spišského biskupstva cieľom liečenia cez leto zdarma zdržovať mohli.

Pamiatka korunácie. Dňa 8. júna v celej krajine slávnostným spôsobom zasvätili 38. výročitý deň korunácie jeho veličenstva kráľa Franca Jozefa. V hlavnom meste na všetkých verejných budovách vialy krajinské zástavy. V školách boly slávnosti, na ktorých učitelia držali slávnostné reči, mládež ale spievala a rečnila. V chrámoch odbývaly sa slávnostné služby Božie, na ktorých zúčastnilo sa početné obecnstvo. Úradné slávnostné služby Božie odbavovali sa v budínskom korunáčnom chráme kráľa Matiaša. Omšu slúžil opát-farár dr. Anton Nemes. Na omši, na ktorej prítomní boli predstavení budapeštianskych vrchností, upotrebovali tie cirkevné rúcha, ktoré upotrebovali pri korunácii. Vo svätostefanskej kaplnke kráľovského hradu služby Božie sa o 9. hodine predpoludním započaly. Kaplna bola osvetlená a ozdobená utešenými kvetinami. Na omši prítomná bola v paráde celá telesná garda a úradníci kráľovského hradu. Omšu slúžil dvorný kaplán dr. Desider Demény. Počas omše spieval sbor krásne cirkevné piesne.

Vacovský biskup v Piešťanoch. Vacovský biskup gróf Karol Csáky v sprievode pápežského präláta ako aj správcu biskupskej kancelárie Ludvika Balázs-a došiel do piešťanských kúpeľov, kde sa pobaví dlhší čas. Biskupa uvítal na železničnej stanici krajinský vyslanec frašackého okresu a piešťanský kúpeľný lekár dr. Koloman Fodor a obecné predstavenstvo. Biskup trpi na lámku a bude sa v piešťanských kúpeľoch liečiť.

Nešťastie s automobilom. Podmaršall Ferdinand Siadler v Trenčíne chcel na automobile cestovať do Przemyslu, ale na ceste zavadil s ním do telegrafickej žrde, následkom čoho vypadol a fažko sa zranil. Opatrujú ho v trenčianskej vojenskej nemocnici.

Kobyľky. Na známom Hortobádi zjavily sa ohromné húfy pažravých sfahovavých kobyľiek, tak že už vrchnosti zakročili musely. 552 ľudi a 20 záprahov už od týždňa sa

zaoberá s kynoznením tejto neplechý, ale nadarmo, lebo sa ešte vždy zjavujú nové a nové roje.

Spolkové zprávy. Budapeštiansky Kat. Delnícky Kruh bude vydržiavať slávnostné ročné valné skromazdenie dňa 25-ho júna popoludní o 5 ej hodine vo svojej miestnosti záhradovej (VIII., Mária Terézia tér č. 16.), na ktoré sa ct. členovia i hostia úctive povolávajú. Podrobnejší program rozdávať sa bude pri kostole jozefovskom, taktiež u pp. Karmelitov. *Správa Kruhu.*

Najdôležitejšiu pozornosť pri hojení rôzneho poranenia musíme tomu venovať, aby zacelenie rany stalo sa len vtedy, keď všetky nezdravé čiastky sú už odstránené. Na krátko povedano, potrebné je, aby rana hneď od počiatku chránená bola pred všetkým vonkajším zanečistením a aby chladivý účinok prostriedku boľast zmiernoval. Dobrým domácim prostriedkom je: «Pražská domáca masť z lekárne B. Fragnera, cis. a kráľ. dvorného dodavateľa v Prahe.» Snadno ju obdržať a je k dostaniu táže «Pražská domáca masť» i v tunajších lekárňach. Vidz inzerát.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Preložené jarmoky. Tohtoročné jarmoky v Svidniku miesto 2. augusta, 21. septembra a 26. oktobra budú sa odbývať 3. augusta, 20. septembra a 26. oktobra.

Chýry zo Spiša. Minister výučby vyslovil pensionovanému rimsko katolíckemu učiteľovi novo-belanskému Jozefovi Hovanecovi za jeho 42 ročné usilovné a dobré učenie svoje uznanie. — V Kežmarku sa dňa 5. júna Alfréd Gedeon, ziak tretej gymnasiálnej triedy, pri kúpaní v rieke Poprad utopil. — Minister vnútorných záležitostí rozkázal, aby vyvandrojúcich aj v Mníšku a pod nedeckým zámkom vyskúmali, či zodpovedajú tým požiadavkám, ktoré spojóné štáty americké určia, a keď nie, aby ich nepustili ďalej. — Vo Spiši sa toho roku zase mnohé vretenice ukazujú, doteraz zabili v kežmarskom chotári 49, v lubovenskom okrese 8, okolo Levoče 3; za každú dala vrchnosť 50 halierovú odmenu. — Dňa 2-ho júna bol v Spišskej Magure hrad, zvlášte vo Falštine a

okolo nedeckého zámku zapríčinil veľmi veľkú škodu, aj v Podhradí bol velice škodný hrad (kamenec), zo žita je tam už nič.

Kamenec, ktorý dňa 2. tohoto mesiaca po pol hodiny trvajúcej búrke bol padol, chotár falštinský a nedecký docela, fridmanský a nedecký z čiastky spustošil a zničil. Utešené podzimné žitá baróna Jungelfelda sú už skosené, aby jačmeň a polovník poznové zasial. Škoda je veľká, a to tým viac, nakoľko nič nebolo poistené (assekurované). Len v samom Falštine obnáša škoda asi 7000 korún.

HOSPODÁRSTVO.

Stav sejby a úrody.

Dľa zpráv hospodárskemu spolku krajinskému do 8. júna doposlaných, stav sejby a úrody je nasledujúci: *Arad*: následkom veľkého sucha výhlady na dobrú úrodu sú čo deň tým slabšie. *Baja*: počasie je teplé a suché, sejba dobre stojí; žito je miestami riedke, pritom je ale zdravé a včul kvitne; raž pekne zraje a poskytuje výhlady na veľmi dobrú úrodu; v kukurici ukazuje sa veľa červíkov, ináč by dobrá bola. *Békés-Csaba*: následkom dažďov sejba lepšie stojí, vlaha veľmi dobre účinkovala na vyvinutie zrna. Slamy a krme bude málo. K očakávaniu je slabá úroda. *Érsekújvár*: podzimná a jarná sejba je vôbec pekná. Kukurica následkom horúčosti miestami žlkné; cukrová repa a zemiaky sú pekné. *Győr*: sejba vôbec veľmi dobre stojí, až neprídu neočakávané nehody, k očakávaniu je dobrá úroda. *Kassa*: následkom zdĺhavého sucha redne zbožie, jačmeň žltne. *Kaposvár*: pre veľké horúčosti sejba zoslabla, zem vyschla, okopávanie ide veľmi ťažko. Miestami je dažď až priveľmi potrebný. *Kecskemét*: zbožie sa pekne vyvinuje, pri pohodlnom počasí k očakávaniu je dobrá úroda. *Léva*: počasie je teplé a suché. K očakávaniu je dobrá úroda. Sena a dateliny bolo dosť. *Losoncz*: podzimná a jarná sejba dobre stojí. *Miskolc*: sucho, aké sme mali na jar, opakuje sa u nás. Daždu máme zriedka a málo. Keby dažde májové len trochu dlhšie byly potrvaly, mali by sme snád ešte lepšiu úrodu. Jačmeň a ovos je ešte dosť dobrý; kukurica a ze-

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

miaky sú tiež pekné; žito a raž je slabého zrna a aj tohto je málo. *Moson*: dážď je vôbec veľmi potrebný a to zvlášte na kukuricu, ktorá sa niako nevyvíja. Obylie vôbec dobre stojí. *Nagy-Becskerek*: predošlého týždňa sme mali suché počasie. Žito má veľmi chudé klasy. Niektorá sejba je vôbec veľmi malá a riedka. Jarná sejba obstojne stojí. Daždivé počasie, aké u nás nastáva, môže ešte všetko k lepšiemu obrátiť. *Nagy-Kanizsa*: veľká časť žita je pekná, riedka je len menšia čiastka. Raž sa ukazuje pekne, ovos a jačmeň sú nízke a dajú málo slamy. Repa, kukurica a krumpľe doposiaľ zaostaly, lebo sa nemohly na čase obrobiť. Ďatelinu už poznášali, bolo jej hojne, lúky teraz kosia, sena bude dosť hojne. *Nagy-szombat*: úroda je vôbec veľmi dobrá. *Nagyszeben*: od poslednej zprávy nenie u nás na poli veľkej premeny. Následkom kamenca, čo u nás padol, máme výhľady na úrodu o 10 percentov slabšiu. Pre ustavičný dážď nemôžeme okopávať a seno zväzať. *Pancsova*: žito je nízke, riedke, miestami kvitne. Z katastrálneho jocha možno očakávať 1—2 metrické centy. Ovos a kukurica pekne stoja, táto sa veľú po druhé bude okopávať. Vinič veľú kvitne, sľubuje dobrú úrodu. Počasie je priaznivé. *Pápa*: obylie vôbec veľmi dobre stojí. Vo viniciach možno tiež obstojnú úrodu očakávať. *Szatmár*: sucho trvá jednotajne, výhľady na lepšiu úrodu sa nepopravily. Kukuricu okopávajú po druhé. Lúky sú už pokosené, sena je málo a aj to je biedne. *Szentes*: úroda, zdá sa, že bude tá najhoršia. Z katastrálneho jocha možno očakávať: žita 5 metrických centov; jačmeňa 4-50 metric. centov; ovsu 4-50 metr. centov. Kukurica by sa ešte vyvinula, keby bolo dažďu. Sena sotva bolo voľačo. *Szolnok*: úroda je dobrá. *Ujvidék*: obylie a ovocie do teraz veľmi dobre stoja. *Versecz*: niekoľko dní pršalo, čo veľmi dobre účinkovalo na obylie. Repicu začali kosiť a v tejto, ako i v nakosenom sene narobil dážď veľkej škody. *Zenta*: obylie veľmi dobre stojí, a bárs je mnoho búriek, zbožie sa nezvalilo. Jestli počas zrenia hmla alebo veľké horúčosti neprídu, dá žito zriedka dobrú úrodu. Ovos a jačmen ale veľmi pekne stoja. Kukurica sa dobre vyvíja. *Zalaegerszeg*: podzimné a jarné obylie veľmi pekne stojí, len na roľach malých gazdov je kde-tu riedke a slabé. Žito ženie miestami do klasov. Kukuricu a zemiaky okopávajú, ohrnajú. Ďateliny a lúky kosia. Krmy je dosť a je veľmi dobrá.

Vyzvanie stranivá značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievidzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievidzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievidzi jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každemu, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal požičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytro a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhovieť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievidzská hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akcionárnej spoločnosti. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sôdpovie 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značí si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platiť bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátajúc od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platiť u p. Štefana Kmetyko prievidzského občana a pokladníka ľudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platí sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Podpis skončí sa dňa 30. júna o 12 hodine na poľudnie. Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky.

V Prievidzi, 3-ho júna 1905.

Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihal Hojts, Štefan Kmetko, Franc Kluch, Štefan Léway, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sášska, Valent Vamó, dr. Desider Haitsch.

DOPISY.

Velké-Šurany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Dňa 1-ho júna to jest na sviatok Nanebevstúpenia Pána mali sme vo Veľkých Šuranoch tak pre tunajších obyvateľov ako i pre celé okolie slávnosť veľkej významnosti. Slávil sme totiž otvorenie nášho katolíckeho kruhu. Ako po iných stranách, tak aj u nás už od dávna cítili sme veľkú potrebu tohoto kruhu, nemali sme ale človeka, ktorý by nám ku tomu bol dopomohol. Dľa toho však ako hovorí porekadlo: kde je núdza najväčšia, tam je pomoc Božia najbližšia, poslaný bol aj nám vodca v osobe pána kaplána Augustína Petrášek, ktorý nehľadel na prekážky aké prevládal musel, lež neohrozene pracoval až sa mu to k našej najväčšej radosti pošastilo, čo sme za nemožné držali. V spomenutý deň o 3. hodine popoludni slávil sme otvorenie nášho katolíckeho kruhu.

Najprv sa zaspievala pápežská hymna, potom p. kaplán akožto predseda kruhu držal zaháječnú reč, ktorou všetci a to nesčíselní prítomní až k radostným slzám pohnutí boli. So šlachetným úmyslom, s dobrou vôľou a vytrvalosťou i tie najťažšie veci dajú sa previesť. Bratia držme spolu a Boh nám bude na pomoci!

S náležitou úctou *odberateľ «Kreštana».*

***

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Túžobne som čakal, že sa najde daaké umelejšie pero, ktoré by cteným čitateľom nášeho obľúbeného «Kreštana» sdelilo tú radosť, akej sme sa my tu 14-ho mája dožili v tejto chudobnej dedinke Povina zvanej, filialke to fary Kisucz-Újhely. Náš bývalý p. učiteľ Jozef *Drugó*, ktorý u nás čo učiteľ 29 rokov účinkoval, vždy túžobne si žiadal, aby tu aspoň neaká mlá kaplnka postavená bola ku cti a sláve Božej. Keď sa najprv poradil s našim duchovným otcem, s dôstojným to totiž pánom dekanom, s pomocou Božou a s prispením dobrých síde našich občanov povinských 1902. dal sa do práce. Dňa 11. októbra 1902. položil a posvätil s povolením biskupským dôst. p. dekan Koloman *Szmida* základný kameň. Stavba len z milodarov dobrých ľudí prevedená trvala až do tohoto roku. Teraz dňa 14 ho mája dôst. p. dekan s biskupským povolením posvätil a k úcte a chvále najsvätejšej Trojice, ktorá korunuje blahoslavenú Pannu Máriu hotovú už kaplnku službám Božím odovzdal. V tento deň o pol piatej ráno zvonilo sa po prvé «Anjel Pána» a za každou štrofou strielalo sa z mažiarov. O 9. hodine zošla sa školská mládež a chlapi i ženy v škole, kde ležaly na stole medzi horiacimi sviecami sväte relikvie (oltárny kameň); zo školy išly dievčence bielo oblečené a ľud s horiacimi sviecami v rukách pri zvonení zvonov a strelbe mažiarov a sprovádzaní hudbou novomeskskou v processii ku kaplnke. Dve dievčence niesly kvetami ozdobené sv. relikvie a pred týmito zas dve skvostné oltárne vankušky, ktoré milosrdné sestry zo Žiliny darovaly kaplnke. Keď sa prišlo ku kaplnke, sv. relikvie položily sa na stolík pred kaplnkou prichystaný. Na to dôst. p. dekan s pomocou neslušského p. kaplána posvätil kaplnku. Po posviacke držal p. dekan kázeň, ktorou radostne boli dojatí všetci prítomní. Po kázni bola hrubá sv. omša s hudbou. Duchovných a vážnejších hosťov počtil priateľským obedom miestny jáger p. Robert *Seide*, jehož pani manželka o okrášlenie kaplny veľmi sa unovala. Po obede o troch držal neslušský p. kaplán v novej kaplnke prvé litánie.

Kaplna táto je 11 metrov dlhá, 8 a pol široká a od dlážky po klenbu 7 metrov vysoká. Stavebné útraty obnášajú 6600 korún. Ponevác ale vnútorná ozdoba, krom krásneho oltára, celkom v nej chýba a ku tomu ešte i 2000 korún dlžoby máme. pre veľkú chudobu a biedu od tunajšieho ľudu značnejšej podpory očakávať nemôžeme

obraciame sa prítomne ku veľkodušným dobrodincom s tou pokornou a úctivou prosbou, aby ku ulaveniu spomenutej staväbnej farchy a ku sláve Božej dľa možnosti prispieť ráčili. Príležitostné láskavé milodary prosíme doposielat na meno «zakladateľa kaplny do Poviny o. p. Kisucz-Újhely. Výkaz všetkých i tých najmenších na túto kaplnu doposlaných milodarov uverejníme v «Kreštane». Láskavým dobrodincom našim zo srdca prajeme v živote všetko od Boha dobré a po smrti kráľovstvo nebeské. S Bohom

Ján Salát st.

***

Kysucké Nové-Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Na obnovenie kysucko-novomestského kostola, ktorý 16. augusta r. 1904. docela shorel, ba sa i srútil, najnovšie nasledujúce milodary som obdržal:

Andrej Havrančík 2 dolláre, Ján Galvánek 50 c., Jozef Zeljesko 5 d., Ján Tarábek 2 d., Andrej Šurma 1 d., Štefan Gyuraňa 1 d., Peter Smetana 1 d., Peter Bohúň 1 d., Ignác Macho 1 d., Pavel Tabák 1 d., Julo Šlopek 1 d., Jozef Kováč, Hvoznica 2 d., Jozef Kolek 1 d., Jozef Severin 1 d., Jozef Cesolo 1 d., Jozef Teplan 1 d., Ján Macuš, Radola 1 d., Pavel Ribar, Radola 1 d., Ján Krico, Karol Čelko, Adam Vaski, Ďuro Vaski, Štefan Čelko, Tomáš Horni, Štefan Svidek, Matej Suray, Andrej Suchi, Rudo Pijaček, Štefan Svrček, Jozef Borisin, Julia Rechák, Mikuláš Hutirka, Martin Kameniar, Anna Lastek, Jozef Tučo, Štefan Čaniga, Jozef Čelko, Augustin Gusta, Štefan Brescha, Pavel Kompan, Mária Kolek, Jozef Priboj, Ján Končo, Andrej Benedik, Jozef Labudo, Ján Benedik, Jozef Kuba, Adam Benedik, Jozef Rachno, Ján Jachelka po 50 centi, Pavel Balaš 75 c., Andrej Korček 1 d., Jozef Slobodník 1 d., Ďuro Klučka 50 c., Lajoš Bnesenki 1 d., Klement Gesnolský, Gašpar Spianik, Jozef Minárik, Ján Volna, Ďuro Cesdo, Jozef Michalek, Michal Kompan, Jozef Papšo, Ján Berežik, Jozef Janošik, Štefan Kabriška, Štefan Jančula, Mária Kováč, Jozef Misutko, Ciril Divos, Andrej Čelko, Jozef Taktor, Andrej Laštek, Ján Michal, Štefan Primaš, Štefan Pastierik, Štefan Martinisko, Jozef Králik, Andrej Baček, Ján Vosar, Michal Gardoš, Majk Čelko po 25 centi.

Ďalšie milodary prosím posielat na «Farský úrad» Kysucké Nové-Mesto (Kiszucz-Újhely, Trencsénm)

Nech týmto našim milým dobrodincom sám milostivý Spasiteľ odplatí, ktorému ku cti a chvále tieto milodary obetovali.

Kysucké Nové-Mesto, dňa 10. júna 1905.

Koloman Szmida,
dekan-farár.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijatí budú síce hluchonemí zo sídelného hlavného mesta a z jeho

okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržania svojho zabezpečiť vedú. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr doposlali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. číslo.)

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

M. B. Zsuk. Ďakujeme za dopis. Príde pozdej.

M. Ch. Gyekis. Stane sa Vám po vôli. Sbierajte tam u Vás odberateľov pre «Kreštana».

Jablonský. Jablonka. Uverejníme podistým. Rozširujte u Vás ľudovú stranu.

J. G. Lutiša. Uverejní sa v budúcom čísle.

V. M. Dallos Fürész. Dostanete dľa žiadosti. Rozširujte ďalej «Kreštana».

Cteným pútnikom levočským, ktorí tohoto roku na levočskej púti účasť brať chcejú, oznamujem, žeby nie u mňa, lež u Štefana Hattyár, farára v Gombáši, o. p. *Fenyőháza, lipt. stol. do 15-ho júna prihlásili sa. Červené karetky,* oprávňujúce pútnikov k tomu, že vymenenia železničnej karotky, prídúc na levočskú stanicu majú si podržať a s ňou z piatky cestovať, *bude horespomenutý p. farár* od 15-ho do 18-ho júna *patričným rozposielat.* Koho prihlásenie sa 20-ho júna dojde do Gombáša, ueskoril sa, ponevác železničná správa do 20-ho júna žiada počef pútnikov. Preto prosím velebné duhovenstvo, p. p. učiteľov a horliteľov ružencových, by oznam tento patričným sdelili a ich upozornili, žeby sa čím skôr u horespomenutého p. farára prihlásili. Že oznam tento tak neskoro prichádza, príčina je tá, že list od železničnej správy len v tieto dni došiel. Pútnický vlak zo Žiliny pohne sa 30-ho júna ráno po prvom raňajšom osobnom vlaku. Poznamenám ale, že dľa nariadenia železničnej správy pútnický vlak do Levoče a z Levoče idúc nezastane na

tých staniaciach, kde len jeden pár kolajnic (šínov) jest. Teda pútnici pri malých stánkoch na pútnický vlak ani vystúpif, ani zneho zostúpif nemôžu, a to preto, lebo je to s nebezpečenstvom spojené. *Ján Hattyár, farár.*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Koľko je tu kostolov, koľko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolíckeho sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného najdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hlásťe sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Maria-num*». *Budapest, VII., Dimjanich-utca 50.*

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Choré deti a kto z mladi zvieratka mučí, ten sa ľudí mučíť učí. Dve rozprávky. Spísal August H. Škultéty. Vydal J. Gašparik, knižný a papierový obchod v Turč. Sv. Martine.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predoslé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorfóherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a

mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor toľkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdopekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my všetrane ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stránkach s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdeca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym). Cena: 12 krajeiarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18:30 18:95, peštianska K 18:25-18:80, belehradská K. 18:25—18:85, banátska (77 kilogramová) K. 18:10—18:85. — **Raž:** K. 14:70—14:90. — **Jačmeň** na kím K. 14:35—15:20. — **Ovos:** prvotriedny 14:50—14:90, druhotriedny 14:30—14:50. — **Kukurica:** K. 15:15-15:30. **Repica:** K. 22:50—23:00. — **Proso:** K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	29—	28—	27:20	26:40	25:60	24:80	24—

č.	7	7½	8
K.	21:00	19—	14—

Otruby: K. 13:20, hrubé K. 13:20.

Datelinové semä: lucerna K. 104:00 do 112:00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10:00—11:20, žlté K. 9:60-10:40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 27:00—28:00, tmavý K. 18:00-19:00, drobný K. 28:00-29:00, tarkavý K. ———
Hrach: K. 31:00—41:00 — **Šošovica** veľká čistá K. 40:00 44:00 — **Konopné semä:** K. 26:00—27:00. — **Lanové semä:** prima K. 18:00—19:00. — **Rasca:** K. 62:00—64:00. — **Mak:** sivý K. 53:00—54:00, modrý K. 56:00—57:00. — **Ladník:** K. 14:00 do 15:50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** rafinovaný K. 79:00—79:50, kockový K. 82:00—83:00, kandis biely K. 84:00, žltý K. 82:00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42:50 ruský (***) K. 40:50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23:00—27:00, slavonský (1904) K. 00:00—00:00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24:00 do 25:00 srbské (80—85 kus.) K. 26:00—26:50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 136:00 do 137:00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusova K. 126:00—128:00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155:50 do 156:50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 55:00—56:00.

Každá Gazdina môže byť
piáná na svoju kávu!

Kathreiner
Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, ne-
môže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvo-
rených bálíkoch známkou »Kath-
reiner«, a neslobodno nikdy
kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

Zachovanie zdravého ŽALÚDKA

spočíva hlavné na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstranení škodlive zapečenía. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylenných latek pečlivo pripraveným, ktoré užívaním podporujú a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbuzuje a mierne, bezbolestne precistenie pôsobí a tak známé následky nestriednosti, pochybené diety, nastudene a neprijemné zapečenie stolice na pr. záhu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnej kyseliny, krčovitých bolesti zmierňuje a odstraňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z lekárne B. Fragnera v Prahe. 1/2 fľaša 1 kor., 1 fľaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad v lekárni:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u čierneho orla“, PRAHA, Malá Strana čis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyrzuji se obratom.

Proti predeslání K 2 56 zasila sa veľká fľaša, proti K 1.50 malá fľaša frankov. na všetky stanice Rakúsko Uhorska.

Sklady v lékarnách celého Rakúška. Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. I.

PURGO

V záujme zdravia

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrde stolice najľudnej účinkuje, ako cukrik chutnávý a viborný článok k prehnatiu „PURGO“ ktorý vynalezol profesor university dr. Vámosy a opatrený je privilegiumom uhkr. a ochrannou známkou. Pôsobí on nelen pri dospelých, lež i pri dieťkách a nemluvnáťkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí lež i tí uajvítečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada dr. Biedert; profesor dr. Kohts v Strassburgu, profesor dr. Novák v Draždánoch; profesor dr. Tunncliffe v Londone. Veľkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekárni JEHO SVÁTOSTI PÁPEŽA LVA XIII. Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostanju v každej „Anjel“ lekáreň lekárni a u dorabateľa

doposielateľ klinik university, Budapest, IX., Üllői-ut 45/b.

Pôvodný (Dr. Vámosy vynalezový) „PURGO“ len v qálikoch opaskom ochrannou známkou opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastiliek ako ho často odporúčajú, treba ako článok celkom bezcenny do prosta odmrštiť.

Jozef Neškudla

cis. a kr. dvorný fabrikant v Olomúci (Morava).

Odporúča vo svojej vlastnej fabrike zhotovené, viacerými biskupskými vrchnostami najvrúcejšie odporúčané

zariadenia a kostolné náčinie,

ako: 1 Kazula z dobrého hodvabného štofu a k tomu potrebné 25—800 K. — 1 Pluvial a ku tomu potrebné 50—800 K. — 2 Dalmatikáty a ku tomu potrebné 50—800 K. — Baldachin a ku tomu potrebné 100—1000 K. — Kostolné zástavy so židkou 40—400 K. — Kalichy zo striebra, pozlátene 120—500 K. — Monštrancie úplne zo striebra, pozlátene 450—2000 K. — Kalichy a monštrancie z polovice strieborné za pol ceny. — Kalichy v ohni zlatené 25—35 K. — Najlacnejší zadovažujúci prameň v celom Rakúsko-Uhorsku. — Pre chudobné kostoly 10% -vá zľáčka. Cenník zdarma! Hotové zariadenia pre výber zašlú sa bezplatne, keďže sa približná cena označí.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak

páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zameneanie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolený jestli sa na poštové útraty vynahrada. **Beneditkt Sachsels, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Oznamy * *

* * prijíma

administracia

„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-ulica 28.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní Bartillovej ústnej vody, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa boľe nie zubov alebo zápach. z úst. (franko-Zasielka 95 h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu fľašu nepošlem.

Predám moj majetok, ktorý leží v meste Medju riči, ostatná pošta Banova jaruga, Slavonia. Stojí tu katolícky kostol. Ročite vydržávajú sa 3 jarmoky. Ku majetku patri 6 jutier zeme s lukami. Role su posiate. S majetkom odpredám 5 kusov ľahvy a celu vnútornu drúbeži stolársku dielnu. Hodi sa majetok tento zvlášte pre stolára. Mal by tu dost roboty. Dedina je väčšou slavijska. Cena majetku 24 stovok. — Atresa: **Karol Novak** stolár Medjurič o. p. Bánova jaruga. Slavonia.

Lacné hodinky Zlaté a strieborné

clánky s 3 rocnou písomnou zárukou. Pôvodné fabriečné ceny. Fabriečný sklad **MAX BÖHNEL** hodinár, Wien, IV., Margarethenstrasse 38.

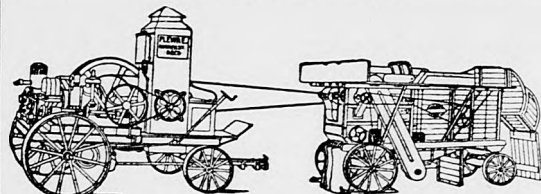

Najväčšia najstaršia firma zaležená r. 1840. Najväčšie vyznacenie «Grand Prix» a veľká ziptá medajla v Paríži r. 1904. Niklové remontoirky 1 zl. 60 kr. Čierne ocelové remontoirky 2 zl. 90 kr. Roskopf systémové patent remontoirky 3 zl., s duplovaným vrchnákom 3 zl. 50 kr. Goldinové remontoirky (s duplovaným vrchnákom) 2 zl. 90 kr. Opravdové strieborné remontoirky 3 zl., s duplovaným vrchnákom 3 zl. 50 kr. Tula remontoirky zo zlata s pripravovým uh. kr. cimerom alebo c. a k. rakúskym riským orlom alebo peknými polovníckymi vyobrazeniami 5 zl. Opravdivá strieborná pszerová retiazka 90 kr. 14 karátová zlaté remontoirky 3 zl. 50 kr., 14 kar. zlatá pancerová retiazka 10 zl. 14 kor. zlatý prsten 1 zl. 80 kr. Pendlové hodiny s dvoma váhami 130 cm. dlhé 10 zl. 75 kr. Okruhlé kuchynské hodiny za 1 zl. 35 kr. Budice niklové za 1 zl. **Nezodpovedné zamením alebo peniaz nazpät poslem. Žiadajte si dopisnicou veľký cenník s 900 vyobrazeniami, ktorý zdarma a vyplateny poslem.** III.

B. DÉNES — BUDAPEST — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad **Brauner a Klasek** nástupca meriča **E. Plewa** cis. a kral. privilegovaněj dielne **Strojov. a Motorov.**

dlá 1905. modelu shotovomé **BENZIN-, GÁZ- a PARNÉ-**

MOTORE

2—100 HP. Benzin-Lokomobile 2—20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každej veľkosti dlá sily konskej za každú hodinu s ušporovaním 2—3 halierov chodných utrov. Lacné ceny a príjemné podmienky platenia.

Cenník zdarma.

Poriadní zástupcovia prijímajú sa na vidiek.

Páni hospodári!

ako: mľáčky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodarských strojov v Bytci (Nagy-Bitese).

Ti páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Telegram!

Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálých barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasilá: **Adolf Jelinek** v Lísku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen izevratím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorcky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté illustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNSKONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúč“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez
akýchkoľvek škodlivých častok!

Všade k dostaniu!**Všade k dostaniu!**

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôš generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergánsky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosa neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Z pomedzi vyše 65.000 pod'akovacích listov.

ktoré lekárnik **EUGEN V. FELLER, STUBICA, Templom-u. č. 18. (záhrebská stol.)** počahom na jeho výtečný Fellerov Elsa-Fluid dostal, pre nedostatok miesta len niekoľko uverejnujeme na ukážku.

Bl. p. Engen V. Feller, Stubica, Templom-u. 18.

Vo všetkých časopisoch to môžete uverejniť, že Váš Elsa-Fluid e výtečný prostriedok, ktorý tak mne, ako i mojim známym výtečné služby učinil, tak na pr. pri reume v prstach, bolení hlavy, bolení chrbta, bolení očí. atď. — Elsa-Fluid každému odporúčam a Vám som veľmi povďačná za ento prostriedok.

Buziás.

Barónka Geramb.

Váš Elsa-Fluid nech v žiadnom dome nechýba, moja pani mala žalúdočnú bolesť, od toho času ale čo Váš Elsa-Fluid užívá — je zdravá. Môjho švagra syn mal veľké bolesti na jeho boku, po 2. užívaní ale sami od seba

sa ztratili, aj proti boleniu hlavy má tiež veľký účinok.

Szárász, op. Lengyel, 1903. XI/9.

Ján Breitenbach.

Váš Elsa-Fluid pri 72 ročnej mojej matke, ktorá jej zrak už celkom bola ztratila, (a len s okuliarmi vydala), tak výborne účinkoval, že sa nemôže dosť nachváliť, keď s jej zrakom všetky barvy rozozná, tak píše.

V Gmünde.

Franc Hora, železničný strážnik.

Pán Martin Lesic farár z Pupaňdu o. pošta Korcula, 27 apríla 1904 písal nasledovne: Odkedy užívam Elsa-Fluid, už pri 3. omeocnení pozoroval som jeho podivný účinok asice: 1. pri bolení očí, ktoré ma od 2 rokov mučilo; sotva že som počal Váš Elsa-Fluid užívať, bolenia očí tak zmizlo, jako by bol rukou odňal;

2. pri osem mesačnom bolení čriev, ktoré nijako nechcelo prestať, a po 4. rýchle ma vyliečil z tuhého prestydnutia.

Žigmund Géresy vodič oddielu policajtov z Košíc píše toto: Ako rodinný otec ležal som 5 týždňov chorý v posteli, prudký krč srdcový ma mučil, ťažkosť dýchania, bolenie obličiek, kašeľ a klania ma trápilo. Sotva že som počal užívať Fellerov Elsa-Fluid, už som cítil ulavenie bolesti a po dvojtýždňovom užívaní vstúpil som z novu do služby.

Môj otec už od 2. rokov trpel na klanie v boku a nič mu nepomáhalo, až keď som Váš Elsa-Fluid nebesťeloval. Od tohto času chvála Bohu je celkom zdravý.

Papradná, Trenčianska stolica.
Sefan Kusik.

Bez Vášho Elsa-Fluidu nadať nechcem byť, lebo veľmi som ho obľúbil. Moji priatelia oproti bolesti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti boleniu hlavy je tiež výborný! Nech Vás Boh živí! Tak píše

vo Veľkom Kolačine, o. p. Dubnica (trenč. stol.) **Juraj Csacska.**

Moja Matka Váš Elsa-Fluid oproti slabosti žalúdka upotrebovala, pani Atsch oproti boleniu hlavy a pani Štefanie Straubinger od kašlu pomohol.

V P.-Monostore pri Komarne.

Juraj Eberhard.

K mojemu upotrebeniu s poslaným Fellerovým Elsa-Fluidom som dobré výsledky dosiahol. Ráče mi sdeľte cenu aj väčších lahvičiek. Dr. Gottlieb Popper cis. kráľ. plukovník lekár v Komotau (Česká krajina).

Temer všade je známo, že **Fellerov Elsa-Fluid** neprevyšene dobre účinkuje pri najviacerých nemocách ako k. pr. pri kašli, influenze, zimnici, lámke, lúpani, pri bolení prsú, hlavy a zubov, pri klaní, krčoch, pri očných nemociach, žalúdočnej chorobe, pri zachrípaní, zašľajmovaní, pri nervových chorobách, slabosti, bolení chrbta, pri oslabení očí, pri zapáleniach, popáleninách, vredoch, pri závrate, pri opuchlinách, pri horúčosti, besnivosti, hrdlových chorobách, ťažkom dýchaní, pri nechuti k jedlu a mnohých iných chorobách.

Pravy Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku «Elsa»)

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa «Fluidu» zásiušnou striebornou medailou. Objednávať si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobičkou, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj sportom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš	5 korún — hal.
	24 " " " "	8 " 60 "
	36 " " " "	12 " 40 "
	48 " " " "	16 " — "
	60 " " " "	20 " — "

Zdarma dostanete pokaždým opätovne objednanou tucte **Elsa-Fluidu** 1 fľašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vypošaný prostriedok **na prehanie**; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bole a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí **4 koruny** tranko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sactený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid, Inda-Fluid, Salvator-Fluid, Kótovový-Fluid, atď. alebo voliačky Svietový-Fluid a bylínna esencijs [Kräutergeist]). Nesvedomiti India ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme **rekommandovano.**

Ráče mi čím skorej doposlať 30 lahvičiek Vášho výborného Elsa-Fluidu, lebo ja tento od 2 rokov v mojom prax is významným prosperom upotrebujem. Tak píše:

Dr. Med. Kittel,
lekar z Prahy.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa.

Eugen V. Feller, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u. lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica c. 12. v. lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körut c. 17.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Každý hospodár nech drží v hospodárstve Fellerov krmný prach s ochrannou známku «Elsa».

Prach tento treba liehve haždý den' ku krme dodávať. Tento prach «ozdvihuje chuť liehvy ku žraníu, pôsobí na žalúdok zosilňuje svaly, následkom čoho liehva tučne, tak že za nu vyššiu cenu «ociceliť» môžeme, utišuje kašľane, krče a zahatuje vše-možn. vnútorné výrosty. Bez Elsa-Fluidu treba na raz aspon 4 balíky objednať čo potom s poštou koštuje 5 korún.